

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
ในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ

นายบดินทร์ โสมรักษ์

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนงาม ต.โนนงาม อ.ปทุมราชวงศา จ.อำนาจเจริญ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross sectional descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ปี พ.ศ. 2559 การวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกร โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ตามจำนวนเกษตรกรในพื้นที่แต่ละหมู่บ้านในเขตตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 210 คนการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ 0.95 ระยะเวลาในการศึกษาระหว่างเดือน สิงหาคม – ธันวาคม 2559 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือสถิติเชิงพรรณนาได้แก่ การหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน และค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมมีระดับความเชื่อด้านสุขภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก โดยที่ แรงจูงใจทางด้านสุขภาพมีระดับความเชื่อด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก , การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และการรับรู้ความรุนแรงของโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีความเชื่อด้านสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง การป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ในภาพรวมมีระดับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง เมื่อเรียงลำดับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ในเกษตรกรตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดได้แก่ หลังการใช้สารเคมี รองลงมา คือ ก่อนใช้และผสมสารเคมีและขณะพ่นหรือใช้สารเคมีตามลำดับ ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพ ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้ความรุนแรงของโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และแรงจูงใจทางด้านสุขภาพ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความเชื่อด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตพื้นที่วิจัย ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ
2. ขอบเขตการวิจัย เป็นการวิจัยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ
3. ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่ วันที่ 1 สิงหาคม 2559 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม 2559

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงความเชื่อด้านสุขภาพในการปฏิบัติตนในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร
2. สร้างความตระหนักของเกษตรกรเพื่อเพิ่มความระมัดระวังในการป้องกันอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
3. เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ในการวางแผนงานด้านอาชีวอนามัยในภาคเกษตรกรรม
4. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสาธารณสุขทุกระดับ นำไปใช้ในการวางแผนสนับสนุนการดำเนินงานระบบสุขภาพต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross sectional descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจาก

สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอบุพราวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งมีระดับการวัดเป็นตัวแปรกลุ่ม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช รายได้ของครอบครัว และปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพ ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช, การรับรู้ความรุนแรงของโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช, การรับรู้ถึงประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช, การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และแรงจูงใจด้านสุขภาพ

ตัวแปรตาม

ตัวแปรตาม คือ การปฏิบัติตนในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ซึ่งมีระดับการวัดเป็นตัวแปรต่อเนื่อง จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ก่อนใช้และผสมสารเคมี ขณะพ่นหรือใช้สารเคมี หลังการใช้สารเคมี และด้านการประเมินผล เป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) ชนิดเลือกตอบ 5 ระดับ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอบุพราวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ในปี พ.ศ. 2559 จำนวน 210 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้ขนาดตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามจำนวนเกษตรกรในพื้นที่แต่ละหมู่บ้านในเขตตำบลโนนงาม อำเภอบุพราวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 8 หมู่บ้าน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R.V., and Morgan D.W., 1970 อ้างใน บุญมี พันธุ์ไทย, 2559 หน้า 284) ซึ่งคิดตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างต่อประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ตามวิธีการกำหนดขนาดของกลุ่ม

ตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน ประชากร 460 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 210 ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 210 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิเป็นสัดส่วน จากเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ตามตาราง 1

ตาราง 1

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน	ประชากร(N)	ตัวอย่าง (n)
บ้านม่วงโป้ หมู่ 1	75	34
บ้านม่วงโป้ หมู่ 2	82	37
บ้านโนนงาม หมู่ 3	63	29
บ้านโนนงาม หมู่ 4	65	30
บ้านหนองน้ำขุ่น หมู่ 5	43	20
บ้านคำไหล หมู่ 6	49	22
บ้านนาเรือง หมู่ 7	48	22
บ้านสนามชัย หมู่ 8	35	16
รวม	460	210

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม(Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมา จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมเนื้อหา วัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความเชื่อด้านสุขภาพและการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ แบ่งเป็น 3 ส่วน เป็นแบบปลายเปิดและปลายปิด มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อปี เป็นคำถามปลายปิดให้เลือกตอบและคำถามปลายเปิดให้เติมข้อความ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเชื่อด้านสุขภาพ จำนวน 20 ข้อ มีระดับการวัดเป็นสเกลแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบเลือกตอบ 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2, 1 มีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง มากที่สุด
- 4 หมายถึง มาก
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง น้อย
- 1 หมายถึง น้อยที่สุด

การแปลผลค่าเฉลี่ย แปลผลโดยเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การแบ่งกลุ่มตามแนวคิดของเบสท์ (Best John W., 1981, อ้างใน บุญมี พันธุ์ไทย, 2559 หน้า 208)

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง มีความเชื่อด้านสุขภาพระดับมากที่สุด
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง มีความเชื่อด้านสุขภาพระดับมาก
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง มีความเชื่อด้านสุขภาพระดับปานกลาง
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง มีความเชื่อด้านสุขภาพระดับน้อย
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง มีความเชื่อด้านสุขภาพระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 29 ข้อ มีระดับการวัดเป็นสเกลแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบเลือกตอบ 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2, 1 มีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง ปฏิบัติตนทุกครั้ง
- 4 หมายถึง ปฏิบัติตนเกือบทุกครั้ง
- 3 หมายถึง ปฏิบัติตนบางครั้ง
- 2 หมายถึง ไม่ค่อยได้ปฏิบัติตน
- 1 หมายถึง ไม่ได้ปฏิบัติตนเลย

การแปลผลค่าเฉลี่ย แปลผลโดยเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การแบ่งกลุ่มตามแนวคิดของเบสท์ (Best John W., 1981, อ้างใน บุญมี พันธุ์ไทย, 2559 หน้า 208)

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง การป้องกันตนเองทุกครั้ง
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง การป้องกันตนเองเกือบทุกครั้ง
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง การป้องกันตนเองบางครั้ง
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง ไม่ค่อยได้ป้องกันตนเอง
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง ไม่ได้ป้องกันตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งได้ผ่านการปฐมนิเทศให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและเป็นแนวเดียวกันแล้วเป็นผู้ช่วยในการเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามในกรณีที่เกษตรกรอ่านและเขียนหนังสือคล่อง ในรายที่อ่านเขียนไม่คล่องจะใช้วิธีสอบถามโดยผู้ช่วยผู้วิจัย มีขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับสาธารณสุขอำเภอปทุมราชวงศา เพื่อขออนุญาตและชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและขอข้อมูลบัญชีรายชื่อเกษตรกรจากสำนักงานเกษตรอำเภอ

ปทุมราชวงศา

2. ผู้วิจัยดำเนินการประชุมชี้แจงอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นตัวแทนของเกษตรกรในตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา ส่งแบบสอบถามแก่ผู้ตอบแบบสอบถามโดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา รายละเอียดในการตอบแบบสอบถามแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม

4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม

5. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 7 - 8 มกราคม 2560

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับมาแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ นำแบบสอบถามมาลงรหัสเพื่อนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลข้อมูล โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช รายได้ของครอบครัว วิเคราะห์โดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) หาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) นำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

2. คะแนนความเชื่อด้านสุขภาพและการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง นำมาคำนวณหาร้อยละ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร วิเคราะห์โดยใช้สถิติ สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อความถามในแบบสอบถามทุกข้อ ใช้สูตรเพียร์สันโปรดักโมเมนต์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยกำหนดค่า

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีเกณฑ์การแปลผลความสัมพันธ์ ดังนี้ (รัตนา ทรัพย์บำเรอ, 2559, หน้า 145)

ค่าความสัมพันธ์ 1.00	หมายถึงความสัมพันธ์สมบูรณ์
ค่าความสัมพันธ์ .80 - .99	หมายถึงความสัมพันธ์สูงมาก
ค่าความสัมพันธ์ .60 - .79	หมายถึงความสัมพันธ์สูง
ค่าความสัมพันธ์ .40 - .59	หมายถึงความสัมพันธ์ปานกลาง
ค่าความสัมพันธ์ .20 - .39	หมายถึงความสัมพันธ์ต่ำ
ค่าความสัมพันธ์ .10 - .19	หมายถึงความสัมพันธ์ต่ำมาก
ค่าความสัมพันธ์ .00 - .09	หมายถึงความสัมพันธ์ไม่มีนัยสำคัญ

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอบุณฑลราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอบุณฑลราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ และเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอบุณฑลราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม โดยได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน และได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 210 ฉบับ คิดเป็น 100 % ผู้ศึกษาได้ใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการหาค่าแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การทดสอบสมมติฐานโดยการหาค่าความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โปรดักต์โมเมนต์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อปี วิเคราะห์โดยการหาค่าแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) นำเสนอในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดอำนาจเจริญ
($n = 210$ คน)

ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	91	43.3
หญิง	119	56.8
รวม	210	100
2. อายุ Mean = 43.98, SD = 10.76		
3. สถานภาพสมรส		
โสด	29	13.8
สมรส	164	78.1
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	17	8.1
รวม	210	100
4. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	10	4.8
ประถมศึกษา	141	67.1
มัธยมศึกษา	51	24.3
สูงกว่ามัธยมศึกษา	8	3.8
รวม	210	100
5. ระยะเวลาที่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
น้อยกว่า 1 ปี	11	5.2
1-5 ปี	38	18.1
6-10 ปี	40	19
มากกว่า 10 ปี	121	57.6
รวม	210	100
ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
6. รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อปี		
น้อยกว่า 10,000 บาท	10	4.8
10,001-50,000 บาท	81	38.6
50,001-100,000 บาท	66	31.4
มากกว่า 100,000 บาท	53	25.2
รวม	210	100

จากตาราง 2 พบว่า เกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 210 คน เป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 56.7 มีอายุเฉลี่ย 43.98 ปี สถานภาพสมรสส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 78.1 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 67.1 ระยะเวลาที่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช มากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.6 และรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อปี ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อปี อยู่ที่ 10,001-50,000 บาท จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 38.6

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อด้านสุขภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลความเชื่อด้านสุขภาพ เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของเกษตรกร แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้ความรุนแรงของโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และแรงจูงใจทางด้านสุขภาพ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อและรายด้าน นำเสนอในตาราง 3

ตาราง 3

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเชื่อด้านสุขภาพ เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ

(n = 210 คน)

ระดับความเชื่อด้านสุขภาพ	$\bar{x}$	SD	ความเชื่อด้านสุขภาพ
1. การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	3.48	.46	ปานกลาง
2. การรับรู้ความรุนแรงของโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	3.45	.51	ปานกลาง
3. การรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	3.50	.54	มาก
4. การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	3.50	.71	มาก
5. แรงจูงใจทางด้านสุขภาพ	3.62	.42	มาก
รวม	3.65	.31	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ระดับความเชื่อด้านสุขภาพ เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ

ในภาพรวมมีระดับความเชื่อด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก โดยที่ แรงจูงใจทางด้านสุขภาพระดับความเชื่อด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$)

รองลงมา ได้แก่ การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ($\bar{x} = 3.50$) การรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ($\bar{x} = 3.50$) การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ($\bar{x} = 3.48$) และการรับรู้ความรุนแรงของโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ($\bar{x} = 3.45$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ก่อนใช้และผสมสารเคมี, ขณะพ่นหรือใช้สารเคมี และหลังการใช้สารเคมี วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้าน นำเสนอในตาราง 4

ตาราง 4

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ($n = 210$ คน)

ระดับการป้องกันตนเองจากสารเคมี กำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร	$\bar{x}$	SD	การป้องกันตนเอง
1. ก่อนใช้และผสมสารเคมี	3.63	.38	เกือบทุกครั้ง
2. ขณะพ่นหรือใช้สารเคมี	3.61	.37	เกือบทุกครั้ง
3. หลังการใช้สารเคมี	3.72	.31	เกือบทุกครั้ง
รวม	3.65	.31	เกือบทุกครั้ง

จากตาราง 4 พบว่า ระดับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ในภาพรวมมีระดับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ($\bar{x} = 3.65$) เมื่อเรียงลำดับระดับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดพบว่า หลังการใช้สารเคมีมีระดับการป้องกันตนเองจากสารเคมี อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ($\bar{x} = 3.72$) รองลงมา คือ ก่อนใช้และผสมสารเคมี ($\bar{x} = 3.63$) และขณะพ่นหรือใช้สารเคมี ($\bar{x} = 3.61$)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร

การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ วิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) นำเสนอในตารางที่ 5-7

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ตำบลโนนงาม อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอำนาจเจริญ ก่อนใช้และผสมสารเคมี($n = 210$ คน)

ปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพ	r_{xy}	ระดับ ความสัมพันธ์	ทิศทาง ความสัมพันธ์	sig
1. การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค จากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	.428**	ความสัมพันธ์ปาน กลาง	ทางบวก	.000
2. การรับรู้ความรุนแรงของโรคจาก สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	.458**	ความสัมพันธ์ ปานกลาง	ทางบวก	.000
3. การรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการ ป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัด ศัตรูพืช	.463**	ความสัมพันธ์ ปานกลาง	ทางบวก	.000
4. การรับรู้อุปสรรคในการป้องกัน ตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	.271**	ความสัมพันธ์ต่ำ	ทางบวก	.000
5. แรงจูงใจทางด้านสุขภาพ	.378**	ความสัมพันธ์ต่ำ	ทางบวก	.000

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ตำบลโนนงาม อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอำนาจเจริญ ก่อนใช้และผสมสารเคมี มีทิศทางความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้ความรุนแรงของโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และการรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง ส่วนการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และแรงจูงใจทางด้านสุขภาพ มีระดับความสัมพันธ์ต่ำ

ตาราง 6

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ตำบลโนนงาม อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอำนาจเจริญ ขณะพ่นหรือใช้สารเคมี($n = 210$ คน)

ปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพ	r_{xy}	ระดับ ความสัมพันธ์	ทิศทาง ความสัมพันธ์	sig
1. การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค จากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	.525**	ความสัมพันธ์ปาน กลาง	ทางบวก	.000
2. การรับรู้ความรุนแรงของโรคจาก สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	.516**	ความสัมพันธ์ ปานกลาง	ทางบวก	.000

ปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพ	r_{xy}	ระดับ ความสัมพันธ์	ทิศทาง ความสัมพันธ์	sig
3. การรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการ ป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัด ศัตรูพืช	.505**	ความสัมพันธ์ ปานกลาง	ทางบวก	.000
4. การรับรู้อุปสรรคในการป้องกัน ตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	.273**	ความสัมพันธ์ต่ำ	ทางบวก	.000
5. แรงจูงใจทางด้านสุขภาพ	.447**	ความสัมพันธ์ ปานกลาง	ทางบวก	.000

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 6 พบว่า ปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ขณะพ่นหรือใช้สารเคมี มีทิศทางความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้ความรุนแรงของโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และแรงจูงใจทางด้านสุขภาพ มีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง ส่วนการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีระดับความสัมพันธ์ต่ำ

ตาราง 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ หลังการใช้สารเคมี($n = 210$ คน)

ปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพ	r_{xy}	ระดับ ความสัมพันธ์	ทิศทาง ความสัมพันธ์	sig
1. การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค จากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	.400**	ความสัมพันธ์ ปานกลาง	ทางบวก	.000
2. การรับรู้ความรุนแรงของโรคจาก สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	.388**	ความสัมพันธ์ต่ำ	ทางบวก	.000
3. การรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการ ป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	.373**	ความสัมพันธ์ต่ำ	ทางบวก	.000
4. การรับรู้อุปสรรคในการป้องกัน ตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	.228**	ความสัมพันธ์ต่ำ	ทางบวก	.000
5. แรงจูงใจทางด้านสุขภาพ	.397**	ความสัมพันธ์ต่ำ	ทางบวก	.000

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 7 พบว่า ปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ หลังการใช้สารเคมี มีทิศทางความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง ส่วน การรับรู้ความรุนแรงของโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และแรงจูงใจทางด้านสุขภาพมีระดับความสัมพันธ์ต่ำ

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ในปี พ.ศ. 2559 เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross sectional descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ และเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ การวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกร โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามจำนวนเกษตรกรในพื้นที่แต่ละหมู่บ้านในเขตตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 8 หมู่บ้าน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R.V., and Morgan D.W., 1970 อ้างใน บุญมี พันธุ์ไทย, 2559 หน้า 284) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 210 คน โดยใช้แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ , อายุ , สถานภาพสมรส , ระดับการศึกษา , ระยะเวลาที่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อปี เป็นคำถามปลายปิดให้เลือกตอบและคำถามปลายเปิดให้เติมข้อความ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเชื่อด้านสุขภาพ กับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้ความรุนแรงของโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และแรงจูงใจทางด้านสุขภาพ มีระดับการวัดเป็นสเกลแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบเลือกตอบ 5 ระดับ จากการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) เมื่อแยกแยะด้านพบว่า มีค่าเท่ากับ .81 , .83 , .73 , .81 และ .83 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ก่อนใช้และผสมสารเคมี , ขณะพ่นหรือใช้สารเคมี และหลังการใช้สารเคมี มีระดับการวัดเป็นสเกลแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบเลือกตอบ 5 ระดับ จากการตรวจสอบความเที่ยง

ของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbrach's Alpha Coefficient) เมื่อแยกรายด้านพบว่า มีค่าเท่ากับ .87 , .86 และ .83 ตามลำดับ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลข้อมูล โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อวิเคราะห์โดยใช้วิธีการหาค่าแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การทดสอบสมมติฐานโดยการหาค่าความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โปรดักโมเมนต์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ในปี พ.ศ. 2559 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 56.7 , มีอายุเฉลี่ย 43.98 ปี , มีสถานภาพสมรส จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 78.1 , ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 67.1 , มีระยะเวลาการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช มากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.6 และรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อปี 10,001-50,000 บาท จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 38.6

2. ผลการวิเคราะห์ความเชื่อด้านสุขภาพ เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ในภาพรวมมีระดับความเชื่อด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก โดยที่ แรงจูงใจทางด้านสุขภาพมีระดับความเชื่อด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก , การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และการรับรู้ความรุนแรงของโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีความเชื่อด้านสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์การป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ในภาพรวมมีระดับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง เมื่อเรียงลำดับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกรตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดได้แก่ หลังการใช้สารเคมี รองลงมา คือ ก่อนใช้และผสมสารเคมีและขณะพ่นหรือใช้สารเคมี ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ก่อนใช้และผสมสารเคมี พบว่า ปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีทิศทางความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้ความรุนแรงของโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และการรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง ส่วนการ

รับรู้อุปสรรคในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และแรงจูงใจทางด้านสุขภาพ มีระดับความสัมพันธ์ต่ำ

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ขณะพ่นหรือใช้สารเคมี พบว่า ปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีทิศทางความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้ความรุนแรงของโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และแรงจูงใจทางด้านสุขภาพ มีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง ส่วนการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีระดับความสัมพันธ์ต่ำ

6. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร หลังการใช้สารเคมี พบว่า ปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีทิศทางความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง ส่วน การรับรู้ความรุนแรงของโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และแรงจูงใจทางด้านสุขภาพมีระดับความสัมพันธ์ต่ำ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ในปี พ.ศ. 2559 ผู้วิจัยได้นำผลสรุปผลการวิจัยมาอภิปรายผล ดังนี้

ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า

1. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ก่อนใช้และผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เกษตรกรมีพฤติกรรมความเชื่อด้านสุขภาพ ด้านที่การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้ความรุนแรงของโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และการรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง เป็นไปในทิศทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมพร มูลเมืองมา (2551:57) ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่าพฤติกรรมก่อนใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ส่วนการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และแรงจูงใจทางด้านสุขภาพ มีระดับความสัมพันธ์ต่ำ และเป็นไปในทิศทางบวก แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีการป้องกันอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเป็นอย่างดี

2. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอบุพผราชนางสา จังหวัดอำนาจเจริญ ก่อนใช้และผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ขณะพ่นหรือใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เกษตรกรมีพฤติกรรมความเชื่อด้านสุขภาพ ด้านที่การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้ความรุนแรงของโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและแรงจูงใจทางด้านสุขภาพ มีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง เป็นไปในทิศทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมพร มูลเมืองมา (2551:57) ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า พฤติกรรมของเกษตรกรขณะพ่นหรือใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับดีมาก ส่วนการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีระดับความสัมพันธ์ต่ำ และเป็นไปในทิศทางบวก แสดงให้เห็นว่าในบางครั้งเกษตรกรไม่มีการทำความสะอาดร่างกายก่อนรับประทานอาหาร เป็นต้น

3. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพกับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอบุพผราชนางสา จังหวัดอำนาจเจริญ หลังการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เกษตรกรมีพฤติกรรมความเชื่อด้านสุขภาพ ด้านที่การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง เป็นไปในทิศทางบวก ส่วนการรับรู้ความรุนแรงของโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและแรงจูงใจทางด้านสุขภาพ มีระดับความสัมพันธ์ต่ำ และเป็นไปในทิศทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พิมพ์ลดา ภิรมย์จิตร(2557:37) ได้ทำการศึกษาความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรบ้านนาเหล่า อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า เกษตรกรขาดความตระหนักถึงความปลอดภัยหลังจากมีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ควรมีการส่งเสริมให้ความรู้วิธีการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพของเกษตรกร ตำบลโนนงาม อำเภอบุพผราชนางสา จังหวัดอำนาจเจริญ มีความสัมพันธ์กับการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช กล่าวคือ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้ความรุนแรงของโรคจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้ถึงผลประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช , การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และแรงจูงใจทางด้านสุขภาพ มีทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางบวก แสดงให้เห็นว่าหากเกษตรกรมีความเชื่อด้านสุขภาพในระดับสูงขึ้นจะส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ดีขึ้นตามไปด้วย ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ระดับนโยบาย

1. การกำหนดแนวทางการดำเนินงานอาชีวอนามัยภาคเกษตรกรรม การจัดสรรงบประมาณ การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ การผลิตสื่อต่าง ๆ ควรสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของเกษตรกร โดยเฉพาะการเผยแพร่ความรู้ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช รวมถึงการตรวจหาระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรส ในกระแสเลือดของเกษตรกร
2. การสร้างกลไกในการควบคุมราคาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและต้นทุนในการผลิตทางการเกษตรให้สมดุลกับราคาผลิตผลทางการเกษตรมีการประกันหรือการกำหนดราคาผลิตผลทางการเกษตรที่ปลอดภัยจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในอัตราที่สูงกว่าผลผลิตทั่วไป เพื่อให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ปลอดภัยยิ่งขึ้นทั้งตัวเกษตรกรและผู้บริโภค
3. การกำหนดมาตรการในการให้ความรู้กับเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยใช้สารเคมีเป็นสื่อผ่านทางผู้ประกอบการหรือผู้แทนจำหน่ายสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เช่น การเพิ่มเติมฉลากให้ความรู้เกี่ยวกับภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีการระบุรายละเอียดที่บอกถึงอันตรายต่อสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภค
4. สนับสนุนให้มีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช จากธรรมชาติ ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่อาจป้องกันพิษจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชได้ ทั้งผู้ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และผู้บริโภคผลผลิตทางการเกษตร

ระดับผู้ปฏิบัติ

1. สร้างกระแสดความตื่นตัวและค่านิยมใหม่ในกลุ่มเกษตรกร เพื่อกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ถึงสถานะเสี่ยงต่อการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การใช้สื่อบุคคล เช่น นักจัดรายการวิทยุที่มีอิทธิพลต่อผู้ฟัง ศิลปินพื้นบ้าน หอกระจายข่าว ในการชี้นำให้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้องโดยมีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้และสร้างความตระหนัก ถึงพิษภัยจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ตลอดจนการป้องกันสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ในเกษตรกร
3. ควรใช้แกนนำที่มีอิทธิพลต่อเกษตรกรในกลุ่ม ชุมชน หรือชุมชนที่มีอยู่แล้วเป็นผู้นำในการเผยแพร่ความรู้ที่ถูกต้องในกลุ่มเกษตรกรด้วยกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการออกแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่เหมาะสมกับเกษตรกร
2. ควรมีการศึกษาวิจัยพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชกับระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในกระแสเลือดของเกษตรกร
3. ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในเชิงคุณภาพ เช่น ปัจจัยด้านการโฆษณา ปัจจัยด้านสังคม และเศรษฐกิจ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กมล กลิ่นน้อย.(2553).ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและระดับเอ็นไซม์โคลีนเอสเตอเรสในร่างกายของเกษตรกร ตำบลท่างาม อำเภอสว่างวีรวัฒน์ จังหวัดพิจิตร.การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศ.ม.,มหาวิทยาลัยนเรศวร,พิจิตร.
- กฤษณา กาเผือก.(2541).ความเชื่อด้านสุขภาพการดูแลตนเองและภาวะสุขภาพของตำรวจจราจรในอำเภอเมืองเชียงใหม่.วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,เชียงใหม่.
- จรรยา สุวรรณทัต.(2526).ความเชื่อเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก.เอกสารการสอนชุดวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,นนทบุรี.
- เนตรชนก เจริญสุข.(2557).ประสิทธิผลของโปรแกรมการฝึกอบรมความปลอดภัยในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของชาวนา ในอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,นนทบุรี.
- นริรัตน์ เรืองกิจเงิน.(2547).พฤติกรรมสุขภาพส่วนบุคคลของสตรีวัยเจริญพันธุ์ชาวปากเกร็ด.วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,เชียงใหม่.
- นวนศรี หยาพัชร.(2533).รายงานวิชาการปัญหาสารพิษทางการเกษตรในประเทศไทย.กรุงเทพฯ: กองวัดภูมิพิษการเกษตร,กรมวิชาการเกษตร.
- บุญตา กลิ่นมาลี.(2551).ความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากสารเคมีอันตรายของพนักงาน โรงงานผลิตรถยนต์คอมเพรสเซอร์แห่งประเทศไทย.วิทยานิพนธ์ วท.ม.,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,กรุงเทพฯ.
- บุญมี พันธุ์ไทย.(2559).ระเบียบวิธีวิจัยการศึกษาเบื้องต้น.(พิมพ์ครั้งที่ 4).กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุษกร สุวรรินทร์.(2536).แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพกับการปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตรายจากมลพิษทางเสียงของตำรวจจราจรที่ปฏิบัติงานในพื้นที่การจราจรหนาแน่นในเขตกรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,เชียงใหม่.
- พันธัญญ์ ไชยแก้ว.(2551).ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชกับสุขภาพของเกษตรกรเพาะปลูกในตำบลนครเจดีย์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน.การค้นคว้าแบบอิสระ ศ.ม.,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,เชียงใหม่.
- พิมพ์ลดา ภิรมย์จิตร.(2557).ความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรบ้านนาเหล่า อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู.การศึกษาค้นคว้า วท.ม.,มหาวิทยาลัยขอนแก่น,ขอนแก่น.

รัตนา ทรัพย์บำเรอ.(2559).ระเบียบวิธีวิจัยทางสาธารณสุข.กรุงเทพ ฯ : สำนักพิมพ์
โอเคียนสโตร์.

วิเชียร ศรีวิจัย.(2541).ความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันตนเองจาก
สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่.วิทยานิพนธ์
กศ.ม.,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,เชียงใหม่.

วรรณา อินทพิชัย.(2551).ความรู้และทัศนคติในการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชของ
เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดในเขตอำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง.การศึกษานิพนธ์
รป.ม.,มหาวิทยาลัยขอนแก่น,ขอนแก่น.

วรวิทย์ วันไชยชนะ.(2552).สถานการณ์และพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันกำจัด
ศัตรูพืชทางการเกษตรของชาวเขาเผ่าลีซู หมู่บ้านก๊อคสามสิบ ตำบลสบป่อง
อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,เชียงใหม่.

ลัทธินพษ์ ทิปัญญา.(2549).วิถีชีวิตและพฤติกรรมสุขภาพของชายขายบริการทางเพศใน
อำเภอเชียงใหม่.วิทยานิพนธ์ กศ.ม.,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,เชียงใหม่.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.(2558).สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2558.
กรุงเทพฯ:กรมเกษตรและสหกรณ์.

สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม.(2557).รายงานสถานการณ์โรคและ
ภัยสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ปี 2557.กรุงเทพฯ:กรม
ควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.

สมทบ สอนราช.(2553).ความเชื่อด้านสุขภาพในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของ
เกษตรกรกรณีศึกษา:เกษตรกรอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร.การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ส.ม.,
มหาวิทยาลัยนเรศวร,พิษณุโลก.

สมาน ผดุงศิลป์.(2556).ความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร
ตำบลวังสรรพรส อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี.การศึกษานิพนธ์ รป.ม.,มหาวิทยาลัย
บูรพา,ชลบุรี

สมพร มูลเมืองมา.(2551).พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร
อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย.การศึกษานิพนธ์ วท.ม.,มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเชียงราย,เชียงราย.

อรุณี จันทไชยชนะ.(2552).พฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและ
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในเกษตรกรที่ปลูกสตรอเบอร์รี่.วิทยานิพนธ์ พย.ม.,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,เชียงใหม่.